

VERKKO-OPETTAMISEN SUUNNITTELUPROSESSI

Tekijä Virpi Raatesalmi

**Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) RAATESALMI, Virpi	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 28	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi VERKKO-OPETTAMISEN SUUNNITTELUPROSESSI		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, 2007		
Työn ohjaaja(t) ANTTILA, Helena, MAUNONEN-ESKELINEN, Irmeli, MURTOSAARI, Kirsi		
Toimeksiantaja(t) KOTISAARI, Liisa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Kehityshankeprojekti käsittelee puolistrukturoitua verkkototeutuksen mallia. Työn tavoitteena oli kuvailla verkkopedagogista lähestymistapaa niin oppilaan kuin opettajankin näkökulmasta katsottuna. Toteutuksen lähtökohtana oli luoda täysin virtuaalinen verkkokurssi ilman lähiopetusjaksoja kuluttajaopintoihin Jyväskylän ammattikorkeakoululle Kulutusurat Suomessa kurssille. Hanke on suunniteltu siten, että mallia voi hyödyntää myös eri oppiaineisiin ja kehittää mallia eteenpäin tarpeiden mukaan.</p> <p>Työn tavoitteina oli paneutua niin oppilaisiin, tekniikan hyödyntämiseen, kuin opettajalta vaadittaviin taitoihin verkko-opetuksessa. Verkkopohjaista oppimisalustaa suunniteltaessa pohdin kohderyhmää ja mitä lisäarvoa verkkokurssi voisi tuottaa perinteiseen verrattuna. Osa verkkokurssin suunnitteluprosessia oli valita opetusmalli ja didaktinen lähestymistapa käsiteltävään asiaan. Projektissa käsitellään henkilökohtaista ja koulutuksellista oppimisehystä, joka loi reunaehdot oppimiselle ja oppimisympäristölle. Kehityshankeprojekti kuvailee myös Kulutusurat Suomessa verkkokurssin sisältörungon ja oppimistehtävät. Oppimistulosten arviointia käsitellään itsearviointin, opettajan palautteen ja vertaisarviointin kautta. Verkkokurssille kuuluu myös tärkeinä osa-alueina oppimisen tukeminen, vuorovaikutus, yhteistyö ja dialogi verkossa. Toteutukseen on otettu mukaan kehitysideoita.</p> <p>Kulutusurat Suomessa verkkokurssi oli tarjolla Suomen virtuaalisessa ammattikorkeakoulussa talvella 2007. Kurssi ei toteutunut vähäisen oppilasmäärän takia, jonka osasyynä voi olla kurssin nimen hämäävyys tienpintoihin ja kulumiseen liittyen. Kurssin nimi vaihdetaan tulevaisuuden käyttöä varten.</p>		
Avainsanat (asiasanat) VERKKO-OPPIMINEN, VERKKOPEDAGOGIIKKA, VERKKO-OPETUS, VUOROVAIKUTUS.		
Muut tiedot		

Author(s) RAATESALMI, Virpi	Type of Publication Development project report	
	Pages 28	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title PLANNING PROCESS OF WEB-BASED TEACHING		
Degree Programme Teacher Education College, 2007		
Tutor(s) ANTTILA, Helena, MAUNONEN-ESKELINEN, Irmeli, MURTOSAARI, Kirsi		
Assigned by KOTISAARI, Liisa, Jyväskylä University of Applied Sciences		
Abstract <p>The development project describes how to create half-structured e-learning environment. The purpose of the work is to define the pedagogical approach from the point of view of student and teacher. The base of the implementation was to create completely virtual learning environment without contact lessons. E-learning environment was created for the consumer studies (Kulutuset Suomessa) of the Jyväskylä University of Applied Sciences. Project has been designed to serve different vocational subjects. Based on the needs it is possible to develop further the used model.</p> <p>The aim of the study is to pay attention to the students in virtual environment, how to benefit the possibilities of the technology and what are the main qualifications required from the teacher on e-learning. In the planning process attention was focused on to the target audience and what were the additional values to bring studies into the web instead of keeping them in a traditional classroom. Part of the planning process was to choose teaching model and didactic approach to the course. The development project aligns the frames for learning and learning environment by means of personal- and educational learning framework. The project defines the main parts of the content and learning tasks in the course of Kulutusurats Suomessa. Evaluation of the studies were performed throughout the self-assessment, teacher's evaluation as well as peer assisted feedback. The vital parts of the web-based learning environment were how to support learning, interaction, collaboration and dialogue in the virtual classroom. Further development ideas were attached to the project.</p> <p>Kulutuset Suomessa e-learning course was available in winter 2007 in the Finnish Virtual Polytechnic. The course did not commence because of the lack of participants. One of the reasons could have been that the name of the course was misleading. It was generally understood to deal something with the surfaces of the roads and lapses on the roads. The name of the course will be reformed.</p>		
Keywords E-LEARNING, PEDAGOGICAL FRAMEWORK ON E-LEARNING, WEB-BASED TEACHING, INTERACTION.		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ:

JOHDANTO.....	3
1. KOHDERYHMÄ	4
2. VERKKO-OPETUKSEN LISÄARVO	5
3. OPPIMISEN TUKEMINEN	6
4. VUOROVAIKUTUS, YHTEISTYÖ JA DIALOGI VERKOSSA.....	7
5. VERKKO-OHJAAJAN ROOLI	9
6. VERKKO- OPETUSMALLI JA STRATEGIA.....	10
6.1 Didaktinen lähestymistapa	10
7. OPPIMISKEHYS	11
8. SISÄLTÖRUNKO JA OPPIMISTEHTÄVÄT	11
8.1 Tervetuloa kansio.....	13
8.1.1 Yleiset tavoitteet.....	14
8.1.2 Tehtävät ja aikataulut	15
8.1.3 Orientaatio kurssille	15
8.1.4 Verkkokurssin käyttökokemus	15
8.1.5 HOPS tehtävä	16
8.1.6 R5/ Generation käyttöohjeet.....	17
8.1.7 Tutustuminen.....	17
8.1.8 Kysymyksiä ja kommentteja	17
8.2 Osa 1	18
8.3 Osa 2	18
8.4 Osa 3	19
9. OPPIMISTULOSTEN ARVIOINTI	19
9.1 Itsearviointi.....	19
9.2 Opettajan palaute.....	20
9.3 Vertaisarviointi	21
10. LOPPUPOHDINTA.....	22
KIITTÄEN	24
LÄHTEET:	25

KUVIO 1. Kulutusurat Suomessa verkkosuunnittelun malli.....	13
KUVIO 2. Oppilaan arviointi ja palauteprosessi Kulutusurat Suomessa verkko- kurssilla.....	21

JOHDANTO

Oppiminen on matka ja matka on vasta alkamassa.

Kehityshankeprojekti käsittelee ja pohtii verkkototeutuksen mallia, jonka valitsin Kulutusurat Suomessa kurssille laajuudeltaan kolme opintopistettä. Projektin aihe sai alkunsa keskusteluista Liisa Kotisaaren kanssa. Hän toimii Jyväskylän ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemus- ja talousalan kuluttajapalvelujen lehtorina ja hänellä oli tarve verkkopohjaisen oppimisympäristön luomiseen kuluttajaopintoihin. Verkkokurssi on suunnattu opiskelijoille, jotka tarvitsevat opinnoissaan tai tulevassa työssään kuluttajatuntemusta ja valmiuksia siihen.

Kurssi on toteutettu R5/ Generation verkko-oppimisalustalle. Verkkokurssi oli tarjolla Suomen virtuaalisessa ammattikorkeakoulussa, jonka suunniteltu toteutusajankohta oli 8.1.2007- 16.3.2007. Kurssi ei toteutunut vähäisen oppilasmäärän takia. Osasyynä voi olla, että kurssin nimi oli ymmärretty tienpintoihin ja niiden kulumiseen liittyvänä, joten kurssin nimi vaihdetaan tulevaisuuden käyttöä varten.

Verkkopohjaisiin oppimisympäristöihin olen osallistunut aiemmin oppilaana, mutta tätä työtä aloittaessani minulla ei ollut teknillistä osaamista oppimisalustan luomiseen liittyen, ei verkkopedagogista osaamista, sekä käytännön kokemus opettajan työstä puuttui. Työni painopiste keskittyy verkon mahdollisuuksien mielekkääseen hyödyntämiseen opetustyössä niin oppilaan kuin opettajan näkökulmasta katsottuna.

Verkko-opetus on tullut ja on tulossa osaksi eri oppilaitosten työympäristöjä. Ammattikorkeakoulujen erityisenä kehittämisen kohteena ovat juuri verkossa tapahtuvien oppimisympäristöjen luominen (SISU- hanke, ks. lisää <http://www.vte.fi/sisu/>) ja uskon tämän yhä enenevässä määrin tulevan myös ammatilliseen koulutukseen, jossa näen tulevaisuuden työurani rakentuvan. Tavoitteina olivat osaamisen, tietojen ja taitojen kehittämisen niin verkkopedagogiikassa, kuin oppimisen ohjaajana nyt ja tulevaisuudessa.

1. KOHDERYHMÄ

Toteutuksen lähtökohtana oli, että verkkokurssi on tarjolla Suomen virtuaalisessa ammattikorkeakoulussa. Varsinaisena kohderyhmänä olivat kaikkien alojen ammattikorkeakoulu opiskelijat, jotka kokevat tarvitsevansa ja syventävänsä tietoutta kuluttamisesta ja sen vaikutuksesta omalla alallaan. Lähtökohdiana osallistujilla olisi täytynyt olla perusvalmiudet käyttää tietoteknisiä välineitä ja sovellutuksia. Toteutus on suunniteltu täysin virtuaaliseksi ilman lähiopetusjaksoja. Osallistumista ei rajoittanut oppilaan maantieteellinen sijainti, joka tuotti tälle toteutukselle lisäarvoa.

Kohderyhmän ollessa suhteellisen laaja, on oppimisalustan alkuun liitetty kartoitus oppilaiden verkkokurssin käyttökokemuksesta, jolla pyritään kartoittamaan oppilaiden teknistä osaamista ja teknisen tuen tarvetta monivalintakysymyksillä, sekä oppilaiden opiskelutyyliä ja asenteita vapailla kirjallisilla vastauksilla. Kohderyhmän kartoitus selkeyttää opettajalle oppilaiden valmiudet ja tarpeet, sekä määrittelee ohjaajan ajankäyttöä kurssin suhteen.

Mukaihen Aueria (2004) kohderyhmä analyysi selkeyttää opiskelijoiden:

- teknisiä päätelaite- ja yhteyseroja
- teknistä osaamista
- kognitiivisia lähtökohtia
- oppimistyyliä

Verkkopohjaisiin oppimisympäristöihin osallistuvat ovat usein heterogeenisiä aikuisopiskelijoita ja vaikka heille tyypillisenä ominaisuutena nähdään itseohjautuvuus, on tärkeää kartoittaa ohjaustarpeet niin verkko-opiskelun käytänteiden, kuin sisältöjenkin suhteen. (Verkkoluotsi.)

2. VERKKO-OPETUKSEN LISÄARVO

Verkko-opetusta suunnitellessa ja toteutusta aloittaessa pohdin minkälaista lisäarvoa verkkoon viety oppimiskokonaisuus tuottaa oppilaille perinteiseen luokkaopetukseen verrattuna. Toteutuksen suurimpana lisäarvona on, että opiskelijat voivat osallistua kurssille ilman maantieteellisiä rajoituksia. Muita lisäarvoja opiskelijalle verkko-oppiminen tarjoaa Tervakarin & Siliuksen (2005) mukaan:

- Verkko-opiskelu on ainoa mahdollisuus suorittaa opintojakso.
- Opiskelumateriaali on paremmin saatavilla.
- Oman materiaalin tuottaminen.
- Opiskelutaidot kehittyvä.
- Tietotekniikan käyttötaidot lisääntyvät.
- Itsenäinen syventyminen opittavaan aihealueeseen.
- Mahdollisuus oppia eri alojen opiskelijoilta.
- Voi paremmin opiskella valitsemassaan paikassa.
- Voi paremmin opiskella haluamaansa aikaan.

Verkko-opiskelu ei ole täysin ajasta ja paikasta riippumatonta, kuten helposti ajatellaan. Opiskelu vaatii aina paikan, jossa on toimivat verkkoyhteydet, sekä itse opiskeluun tarvitaan aikaa. (Paija, Sarikka, Suonpää, Tiihonen.) Kulusurat Suomessa verkkokurssi on sidottu omaan aikatauluunsa ja vaatii osallistujalta sitoutumisen opintoihin kyseisenä ajanjaksona. Ilman toimivia verkkoyhteyksiä kurssille osallistuminen on mahdotonta.

Virtuaalikouluttaja Heikki Uimonen (2006) toteaa, että virtuaaliopiskelu on sosiaalisempi tapa oppia, kuin luokkahuone, koska se antaa paremman mahdollisuuden vertaisoppimiseen ja opettaja voi seurata edistystä paremmin. Uimonen mukaan tavallisessa koululuokassa oppilas voi olla fyysisesti läsnä, mutta ei kuitenkaan ole henkisesti paikalla. (Karjalainen, 2006, 5.)

3. OPPIMISEN TUKEMINEN

Verkko-ohjauksessa ilman lähiopetusjaksoja puuttuu opettajan fyysinen läsnäolo. Kulutusurat Suomessa virtuaalisessa oppimisympäristössä on kiinnitetty huomio etukäteisohjeistukseen. Materiaaleihin ja tehtäviin on sisäänrakennettu ohjeistusta, mitä opiskelijalta odotetaan ja miten hänen tulee toimia. Etukäteisohjaus on luonteeltaan toiminnallista, operatiivista toimintaohjeita antavaa. Inhimillistä ohjausta on tehtävistä annettava jälkikäteis palaute. (Honkamäki, 2006.)

Verkko-ohjauksessa, sekä palautteen annossa eivät ole läsnä sanattoman viestinnän muodot. Sanaton viestintä, kuten ilmeet, eleet, asennot, olemus, ulkoasu, tilankäyttö, sekä äänet ja tempo eivät vahvista ohjaajan sanomaa (Aarnikoivu, 2006). Viestintä muotona kirjoitettu viesti verkon välityksellä on kriittisempi, kuin fyysis-sosiaalisessa ympäristössä, sen tähden palautteenannon pitäisi olla ytimekästä, silti ystävällistä ja luontevaa, mutta korrektaa. (Alasilta, 2006.)

Yksinkertaisimmillaan toiminnallinen ohjaus liittyy ohjeiden antamiseen ja saatavilla olemiseen, niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Toiminnallisen ohjauksen voi toteuttaa teknisen toiminnan lisäksi inhimillisesti. Vaativammalla tasolla toiminnallinen ohjaus sisältyy koko oppimisprosessin toteuttamisen ohjaamiseen muuttuvien tilanteiden mukaan, joka vaatii opettajalta aktiivisuutta. Toiminnallista ohjausta kuvaa tarkemmin innostuneisuus, tilanneherkkyys, rytmisyys ja aloitteellisuus. (Ihanainen, Ohjaustaidot verkko-opetuksessa.) Toiminnallista ohjausta olisin halunnut antaa myös sähköpostiviestein, jotka olisivat kannustaneet ja muistuttaneet oppilaita tehtävien tekemiseen.

Verkossa opiskelemiseen liittyy vapautta ja epävarmuutta, ennakoimattomuutta ja keskeneräisyyttä, sekä osallisuutta ilman johtajuutta. Verkko-ohjauksessa olisin halunnut kiinnittää huomiota opiskelijan yksilölliseen löytämisen ja kehkeytymisen tunnustamiseen, jokaisen oman kokemisen ja ajattelun rohkaisemiseen, sekä yksilön itsestä lähtevän toiminnan ja tekemisen tukemiseen. Yksilöllistä löytämistä tukevat Kulutusurat Suomessa verkkokurssilla hops:n laa-

timinen ja tehtävät linkitettyinä omaan alaan. Kokemisen ja ajattelun rohkaisua olisin halunnut painottaa yksilöidyn palautteen kautta, sekä keskustelualueilla.

Opettaja tukee parhaiten oppilaan oppimisprosessia, jos hän tunnustaa opiskelijoiden itsellisyyden oppimisen lähtökohdaksi, josta seuraa rohkaiseminen. Rohkaisu ei tarkoita sitä, että opettaja tuo omat tiedot ja kokemukset esiin vaan tekee parhaansa saadakseen esille opiskelijoiden tiedot, taidot, sekä kokemukset ja tukee oppimisen etenemistä opiskelijan lähtökohdista käsin. Jos opettaja onnistuu rohkaisemisen tukemisessa, oppilaat alkavat itseohjautuvasti ilmaista itseään, ovat vuorovaikutuksessa, suorittavat tehtäviä ja työskentelevät verkossa. Opettajan väliintulojen tulisi tukea oppilaan oppimista. (Ihanainen, Ohjaustaidot verkko-opetuksessa.)

4. VUOROVAIKUTUS, YHTEISTYÖ JA DIALOGI VERKOSSA

Vuorovaikutus eli interaktio on lähtökohtaisesti kahden, tai useamman tapahtuman välinen vaikutussuhde, jossa kumpikin tapahtuma vaikuttaa toiseen (Wikipedia). Vuorovaikutus virtuaalisessa oppimisympäristössä voidaan nähdä ulkoisena tapahtumana, jolloin se on opiskelijan työskentelyä tietokoneen kanssa. Toiminnallinen vuorovaikutus verkossa tulee esiin silloin kun ollaan tekemisissä muiden opiskelijoiden kanssa, keskusteluissa, tehtävän suorittamisessa, suunnittelussa ja auttamisessa. Verkkovuorovaikutuksen voi nähdä myös koettavana käyttäytymisenä, joka virittää vuorovaikutukseen osallistumista. (Ihanainen, Ohjaustaidot verkko-opetuksessa.) Tietokoneen välityksellä syntyvällä vuorovaikutuksella on pienempi sosiaalinen läsnäolo, kuin kasvokkain syntyvällä. Kun ryhmä syntyy ja muotoutuu verkossa, sitä voidaan hyvällä syyllä nimittää verkkoryhmäksi. (Matikainen, 2001, 56.)

Verkko-oppimisessa yhteistyö voi näkyä yksittäisen ryhmän työskentelyssä, mutta myös koko verkkoryhmän yhteistyössä. Ryhmät voivat opponoida tai antaa rakentavaa palautetta toinen toisilleen, sekä yksittäiset opiskelijat voivat

auttaa muita oppilaita ongelmatilanteissa. (Kalliala, 2002, 39.) Yhteistyön voi nähdä myös toiminnallisena vuorovaikutuksena.

Oppimisympäristöissä ja niiden kehittämisessä korostetaan yhteistoiminnallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Teoreettiset mallit korostavat vertaisryhmän sosiaalista vuorovaikutusta, mutta vaarana on, että yhteistoiminnalliset projektit jäävät vaatimattomiksi. Yhteistoiminnallinen oppiminen verkossa edellyttää kehittyneitä välineitä, erilaisia vuorovaikutustyövälineitä, joiden avulla verkkoryhmä voi hallita ja jäsentää käsiteltävää tietämystä, dokumentoida omaa työskentelyä ja havainnollistaa ajatuksia. (Lehtinen, 1997, 26.) Yhteisöllisyys ei synny yksin ja ainoastaan teknologiasta, tai sen sovellutuksista, vaan se syntyy mukana olevien asenteiden kautta (Alamäki, Luukkonen, 2002, 130).

Verkkokeskustelu voi olla monologista tai dialogista. Monologinen verkkokeskustelu syntyy irrallisista puheenvuoroista, joita ei liitetä toisten esittämiin ajatuksiin. Dialogia verkossa määrittelee se, että uudet puheenvuorot kimpoavat edellisistä. Ne kysyvät, vastaavat, tarkistavat ja lisäävät – aivan kuin lähiopetuksessakin. Prosessia kuvaa pallon heittäminen toinen toisilleen, se heitetään, otetaan kiinni ja laitetaan taas eteenpäin. Keskustelun teema, pallo on siis jatkuvassa liikkeessä, jota kaikki osallistujat seuraavat intensiivisesti. Vilkaskin keskustelu voi muuttua osin monologiseksi, jos osallistujat eivät lue toisten vastauksia, eivätkä reflektoi ajatuksiaan niihin. Ajatusten kirjo voi jäädä hyödyntämättä, vaikka ajatukset ovat esillä ja tarjoutuvat tartuttavaksi, ne jäävät kuitenkin ilman tarttujaa. (Kalliala, 2002, 77.)

Kulutusurat Suomessa verkkokurssiin on sisällytetty sosiaalista dialogia, joka keskittyy arkipäivään liittyvien kokemusten jakamiseen. Keskustelualueilla argumentatiivista dialogia voisi verkkokurssilla pitää yllä siten, että pyytää opiskelijoita tuomaan oman näkökantansa esille käsiteltävästä aiheesta. Opiskelijan tulee tutustua toisten materiaaliin ja koittaa löytää punainen lanka kurssitoiverin näkökannasta; ottaa kantaa ja kommentoida, pyytää tarkennusta, korostaa vahvuuksia ja tarvittaessa esittää kehittämisideoita.

5. VERKKO-OHJAAJAN ROOLI

Opettajan tai ohjaajan rooli verkko-opetuksessa on haastava ja koko ajan muotoaan muuttava. Opettajalla tulee olla hyvät tekniset taidot, oppimisen ohjaajan taidot, sekä johtamistaitoja. Ohjaajan taidot korostuvat etenkin kurssin aloituksessa, jolloin opettajalla tulisi olla kyky saada oppilaat sitoutumaan opintoihin. Ohjaajan tulisi osata tarpeen tullen ohjata oppimista ohjaavin kysymyksin, osata kuunnella ja ennen kaikkea osata antaa rakentavaa palautetta. Ohjaustaitoihin liittyy myös taito antaa opinnoille suuntaa ja tukea opiskelijoiden oppimisprosessia. Etenkin vuorovaikutustilanteissa, keskustelualueilla ohjaajalla tulisi olla herkkyyttä keskustelun ohjaukseen. Yhteistyöhön tulisi oppilaita myös ohjata; tukea ja kannustaa heitä luomaan virtuaalisia vertaisoppija ryhmiä. Oppilaiden motivointi ja heidän mielenkiinnon ylläpitäminen koko virtuaalisen oppimistapahtuman ajan vie eteenpäin oppilaiden edistymistä oppimisprosessissa. (Effective Online Facilitation.)

Helposti voidaan ajatella, että tekninen toteutus ja sen innovatiivisuus luovat välittömästi hyvän pohjan oppimiselle. Ajatelma saa helposti ohjaajan nostamaan riman teknisten sovellutusten käytöstä sen verran korkealle, että halu alkaa toteuttamaan verkko-oppimisaihioita vähenee. Viitaten Rapon (2006) kirjoitukseen, hän toteaa, että ohjaus on juuri se, mikä tekee verkko-oppimisesta onnistuneen elämyksen. Alustaa tärkeämpänä Rapo (2006) kuvailee ohjaajan aktiivisen, pedagogisen, oivaltavan ja empaattisen roolin. (Rapo 2006.)

Verkko-ohjaajan rooli voi luoda ajatuksia, että verkossa ei tarvita opettajia tai ohjausta. Oppia voi varmasti ilman opettajaakin, ja nämä verkko-oppimisolustat tukevat vahvasti itseopiskelua ja omaehtoista opiskelua. Edellä mainittu ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen tarve väheni uusien oppimisympäristöjen myötä. Opetuskulttuuri muuttaa muotoaan ja vaatiikin opettajalta uudenlaisia taitoja ja kykyjä toimia erilaisissa oppimisympäristöissä. Mielenkiintoista on nähdä syntyykö opettajien ja oppilaiden välille uudenlainen ammattikunta, opetettavan tiedon virtuaalisoijat. (Hietanen, Rubin, 2004, 21.)

6. VERKKO- OPETUSMALLI JA STRATEGIA

Kulutusetur Suomessa virtuaalikirssin suunnittelumallina on käytetty puolistrukturoitua mallia. Tällä kurssilla puolistrukturoitu malli tarkoittaa, että toimintaprosessissa opiskelijalla on vaihtelevat mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa prosessiin, sekä sisällöllisesti, että tuotosten eriytymiseen. Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa oppimissisältöön tehtävissä tarvittavan kirjallisuuden kautta. Valmiita kirjavaihtoehtoja on tarjolla, mutta koska opiskelijat olisivat olleet eri alojen opiskelijoita, on oman alan kirjallisuuden hyödyntämistä korostettu tehtävänannoissa. Sisältöalueeseen on luotu teoriapohja sisäistettäväksi, jonka hyödyntämistä on painotettu tehtävien teossa. Kurssi on materiaali- ja suorituslähtöinen, joka sitoo tuotoskeskeiseen opiskeluun, mutta vuorovaikutuksellisuutta on käytetty jonkin verran. (Suunnittelun peruskehys.) Vuorovaikutusta on tutustumispalstalla, kysymyksiä ja kommentteja palstalla, sekä verkkokurssin loppuun on luotu tehtävä, jossa opiskelija esittää tuotoksensa opiskelutovereille, sekä tutustuu muiden vastauksiin ja kommentoi niitä.

6.1 Didaktinen lähestymistapa

Didaktinen lähestymistapa virtuaalisella oppimisalustalla on kognitiivinen ja osittain konstruktivistinen. Informaatio on organisoitu kokonaisuuksiin, joiden välillä on yhteys. Hypermediarakenne on strukturoitu. Opiskelijan tulisi olla aktiivinen, kontrolloida toimintojaan, määrittää ja ratkaista ongelmat ja käsityksensä todellisuudesta itseohjautuvasti. Uutta tietoa tulisi jäsentää olemassa oleviin tietoihin, mutta oppijan aktiivisuus korostuu tiedon konstruktointiprosessissa. Navigointi etenee oppilaalla valmiiksi mietittyjä polkuja pitkin. Oppimisympäristö on rakennettu Engeströmin täydellisen oppimisen syklin mukaisesti. (Brax, 2003.) Tietoa on suunniteltu osittain prosessoitavaksi yhteistoiminnallisesti ja opiskelijan ohjaus on suunniteltu toteutettavaksi keskusteluryhmien ja sähköpostin avulla. Tehtävien luonne on soveltava omaan alaan. (Verkko Velho.)

7. OPPIMISKEHYS

Henkilökohtainen oppimiskehys kuvaa opiskelijan valmiuksia osallistua virtuaaliseen opiskeluun, sekä sitä minkälainen oppija hän on verkossa. Opiskelijoiden taitoja kartoitetaan Kulutusurat Suomessa kurssilla verkkokurssin käyttökokemus kyselyllä. Opiskelijan valmiuksiin liittyy tietotekninen osaaminen, mutta tätä osaamista tärkeämpiä ovat kuitenkin asenteelliset taidot, kuten halu ja suhtautuminen verkkotyöskentelyyn, sekä rohkeus asettaa itsensä julkiseen ja dokumentoitavaan osallistumiseen. Asenteellisten taitojen rinnalla tärkeitä ovat myös toiminnalliset taidot, kuten verkkoluku- ja verkkokirjoitustaidot, sekä taito luoda oma persoonallinen verkkopersona. Toiminnalliseen taitoon liittyy myös kyky osallistua verkkokeskusteluihin monologiselta pohjalta, sekä itseohjautuvuus. (Ihanainen & muut.)

Oppimisalustalle on luotu niin koulutuksellinen, kuin henkilökohtainen oppimiskehys. Koulutuksellinen oppimiskehys luo perustan ja resurssit verkkooppimiselle. Kulutusurat Suomessa kurssin koulutuksellisen perustan luomisessa on kiinnitetty erityistä huomiota huolelliselle ennakkosuunnittelulle. Kurssi on suunniteltu avattavaksi oppilaille yhdellä kertaa, jotta oppilaat voivat muodostaa alustavan kokonaiskäsityksen tulevasta kurssista ja sen tavoitteista. Koulutuksellista oppimiskehystä luodessa on kiinnitetty huomiota mm. oppilaiden opiskelutaitojen ja oppimisvalmiuksien eroavaisuuksiin, aikatauluihin ja jaksotuksiin. (Ihanainen, Mäkinen, Rannikko, Keskinen.)

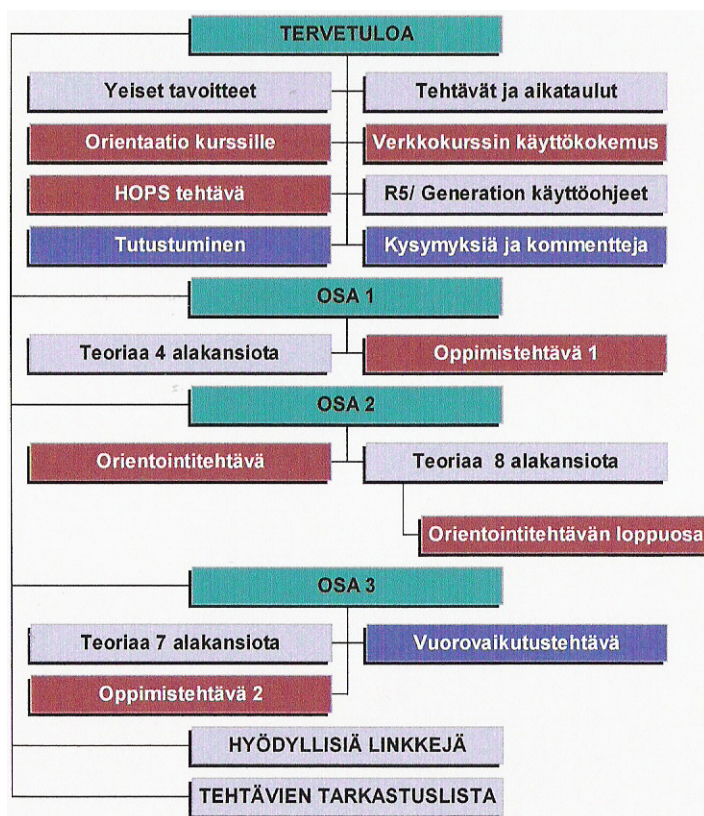
8. SISÄLTÖRUNKO JA OPPIMISTEHTÄVÄT

Kulutusurat Suomessa verkkokurssin tieto- ja tehtäväaineisto koostuu neljästä pääkansiosta, sekä kahdesta oppimista tukevasta kansiosta. Ensimmäinen kansio on tervetuloa osio, jota seuraavat osat 1-3, jotka pitävät sisällään itse opittavan aineiston, linkkeineen ja tehtävineen. Viidennen kansion tarkoituksena on ohjata oppilasta tutustumaan muutamiin hyödyllisiin päälinkkeihin.

Kuudentena pääkohtana on tehtävien tarkastuslista, jonka tarkoituksena on tukea oppilaan itseohjautuvuutta ja kartoittaa kurssin edetessä jo tehtyjen suoritusten määrää.

Suunnitteluvaiheessa on pyritty kiinnittämään erityistä huomiota käytettävyyteen eli siihen, miltä sivu näyttää ja tuntuu käyttäjältä. Toimivuus ja helppokäyttöisyys vaikuttavat suoraan niin opetukseen, kuin opiskeluun. (Tella, Vah-tivuori, Vuorento, Wager, Oksanen, 2001, 118.)

Kansiorakenne on pyritty pitämään selkeänä ja johdonmukaisena. Jokaisen pääkansion on luotu lyhyt ohjeistus tulevasta sisällöstä. Tekstityyliksi sisältösivuille on valittu Arial, joka on päätteettömyytensä takia helpommin luettava ruudulta, kuin esimerkiksi Times New Roman. Sisältösivujen fontin kooksi on valittu 16, joka on kohtuullisen helppolukuista näytöltä. Sisältösivujen tekstiosuuksien pituus on pidetty näytön kokoisena, jotta turhaa rullaamista hiirellä voitaisiin välttää, tämän tukemiseksi on luotu lisäsivuja. Tekstiä on selkeytetty kappalejaoilla, luettelomerkeillä, osissa alueita on käytetty värillistä tekstiä ja kuvilla on pyritty luomaan ajatusyhteyksiä käsiteltävään aihealueeseen. Pääsääntöisesti alustalla on käytetty valkoisia ja vaaleita taustoja, joissa tekstin väriksi on valittu tummat värisävyt. Kuvissa on huomioitu tekijän oikeudet. Etusivun kuvaa lukuun ottamatta, kuvat ovat kooltaan pieniä, jotta sivut latautuisivat kohtuullisen nopeasti sellaisillakin käyttäjillä, joilla on hitaampi verkkoyhteys. Helppokäyttöisyyttä on pyritty lisäämään linkityksillä sisältöalueella. Sisältöalueen ulkopuolelle menevät tietolinkit ovat merkitty punaisilla madon syömillä omenoilla. Oppimisalustan toimivuus on testattu testiopiskelijan ominaisuudessa, jossa ilmenikin muutaman linkin toimimattomuus, jotka ovat sittemmin korjattu.

KUVIO 1. Kulutusurat Suomessa verkkosuunnittelun malli. Kuviossa vihreällä on kuvattu sisältöalueen neljä pääkansiota. Kuviossa punaisella ovat merkittävänä varsinaiset tehtävät ja sinisellä ovat kuvattuina vuorovaikutusta tukevat keskustelupalstat. Vaalean lilat laatikot pitävät sisällään yleistä tietoa, tavoitteita, ohjeita ja teoriaa. Viimeisten kahden kansion, hyödyllisten linkkien ja tehtävien tarkastuslistan tarkoituksena on tukea oppilaan oppimisprosessia ja itseohjautuvuutta.

8.1 Tervetuloa kansio

Tervetuloa kansio koostuu kahdeksasta alakohdasta. Kolme niistä pitää sisällään pieniä tehtäviä. Kolme muuta kohtaa yleistä tietoa kurssista, teknistä tietoa, aikataulut ja tavoitteet. Kaksi viimeistä kohtaa pitävät sisällään vuorovaikutusta opiskelijoiden, kuin ohjaajan kesken.

Tervetuloa kansion tehtävänä on asettaa tavoitteet oppimiselle ja selventää opiskelijoille heiltä vaadittavat toimet, toisin sanoen luoda pelisäännöt oppimiselle. (Paija, Parikka, Suonpää, Tiihonen.)

8.1.1 Yleiset tavoitteet

Yleiset tavoitteet osio pitää sisällään opintojaksokuvauksen, sekä lyhyen kuvauksen opiskelumenetelmistä. Kurssin aikataulusta on mainittu tässä kohdin lyhyesti alku- ja loppupäivämäärät. Tarkempaan aikatauluun on luotu suora linkki aineiston sisällä. Yleiset tavoitteet pitävät sisällään myös opiskeluohjeet, joissa on painotettu tarvittavia teknisiä välineitä ja teknistä osaamista, kuten internet-yhteyttä, tekstinkäsittelyohjelmaa ja mahdollisuutta käyttää vaadittavaa kirjallisuutta. Ohessa ote opiskeluohjeet sisällöstä:

”Sisältöalueella on kirkkaansinisellä alleviivattuja tekstejä - nämä ovat linkkejä suoraan itse tehtävään, tai eri dokumentteihin. Punaisten omenoiden kohdalta löydät myös linkkejä nettisivustoille, jotka ovat osa opiskelumateriaalia. Huomioi, että sivuja voi olla yhden sisältöalueen alla useampia, sivujen välillä voit siirtyä oikeassa yläkulmassa olevalla nuolinäppäimellä, tai sivun alareunasta voit valita sivun, jolle haluat suoraan mennä. Viimeisenä oppimisalustalla on omien tehtävien suorittamisen tarkastuslista - tarkastuslista on jokaiselle henkilökohtainen, ja sitä ei oteta mukaan arviointiin.

Huomioi keskustelupalstoilla ja kommentoinnissa ”nettietiketti”, asiallinen ja ystävällinen vuorovaikutus. Hyvän verkko-opiskelijan ominaisuuksia ovat: aktiivinen, itsenäinen, kurssiin sitoutunut, motivoitunut, kyselevä, sekä kritiikkiä antava ja vastaanottava. Tehtäviä voi suorittaa ja palauttaa aikaisemmin kuin aikataulussa on annettu. Opettajaan voi ottaa yhteyttä sähköpostitse, kysymyksiä ja kommentteja palstalla, sekä tarvittaessa puhelimitse.”

Yleisissä tavoitteissa on viitattu myös opiskelumateriaaliin ja tehtäviin, josta on luotu sisältölinkki tehtävät ja aikataulu osioon. Yleisten tavoitteiden viimeinen

osio pitää sisällään kuvauksen arvioinnin perusteista, sekä tehtävien painotukset prosentteina.

8.1.2 Tehtävät ja aikataulut

Tehtävät ja aikataulut osioon on koottu kurssin kaikki tehtävät kronologiseen järjestykseen. Jokainen tehtäväalue on lyhyesti kuvattu, josta on luotu suora sisäinen linkki itse tehtävänantoon. Suorituksille on myös annettu takarajat. Tarpeen vaatiessa takarajoista tai aikatauluista olisi voitu neuvotella, ettei kurssin loppuun suorittaminen olisi jäänyt keneltäkään pienestä osasuorituksesta kiinni. Tehtävien palautuspäivien takarajat on suunniteltu tukemaan opettajan ohjaustyötä ja ajankäyttöä, jotta tehtävät palautuisivat asteittain, jolloin yksilön ja ryhmän osaamista on sujuvampi kartoittaa.

8.1.3 Orientaatio kurssille

Orientoivan tehtävän tarkoituksena on luoda tiedollinen ristiriita ja orientoida, sekä motivoida tulevaan. Orientoiva tehtävä on luotu monivalintatehtävän muotoon R5/ Generation ympäristöön tehtävien harjoitus pohjaa hyväksi käyttäen. Tehtävässä on viisi monivalintatehtävää ja yksi essee vastaus. Tehtävän monivalinta osuus pisteutyy automaattisesti, jolloin oppilas saa välittömän palautteen omasta osaamisestaan ja kirjallisen vastauksen opettaja arvioi erikseen.

8.1.4 Verkkokurssin käyttökokemus

Tervetuloa osiossa on kartoitus oppilaiden verkkokurssin käyttökokemuksesta, jolla pyritään kartoittamaan oppilaiden teknistä osaamista ja teknisen tuen tarvetta monivalintakysymyksillä, sekä oppilaiden opiskelutyynejä ja asenteita

vapailla kirjallisilla vastauksilla. Oppilas voi palata tähän osioon uudestaan tutustuttuaan oppimisalustaan.

Opiskelija-analyysi tarkentaa seuraavia osa-alueita Kulutusurat Suomessa verkkokurssilla:

- Tietotekninen osaaminen; tiedostojen hallinta ja tekstinkäsittelytaito.
- Internetin käyttötaidot; tiedonhaku ja navigointi.
- Sähköpostin käyttötaidot; viestin lukeminen, vastaanottaminen, sekä liite-tiedostojen avaaminen ja lähettäminen.
- Aiemmat kokemukset verkko-opiskelusta.
- Oppilaan omat tietokone- ja verkkoyhteydet.
- Teknisen opastuksen tarve R5/ Generation ympäristöön.
- Opiskelutyylin kartoitus; yksin vai ryhmässä.
- Oppilaan mielestä häntä innostavat opiskelumenetelmät ja tehtävät.
- Erityinen mielenkiinnon kohde Kulutusurat Suomessa kurssilla.

(Verkkoluotsi.)

8.1.5 HOPS tehtävä

Oppimisalustalle on luotu pienimuotoisen henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimistehtävä. Opintosuunnitelma ohjaa oppilasta tutustumaan materiaaliin, tehtäviin, sekä tehtävien palautuspäiviin. Oppilasta ohjataan tekemään itselleen sopiva aikatauluraamitus ja tutustumaan lähdemateriaaliin, sekä varmistamaan materiaalin saatavuus. Oppilaan tulisi pohtia omia tavoitteita kurssin suhteen ja kuinka hän voisi hyödyntää omaa alaansa kurssilla. Hops:n tarkoituksena, vaikkakin näin pienimuotoisena on, että opiskelija hallitsee paremmin opiskeluaan jo alusta pitäen, sillä tuetaan opiskelijan sitoutumista, edistetään syväoppimista ja oppimisprosessia voidaan ohjata yksilöllisemmin. (VerkkoHops.)

8.1.6 R5/ Generation käyttöohjeet

Kulutuserat Suomessa virtuaalisen kurssitoteutuksen lähtökohtana ja kohde-ryhmänä olivat eri alojen ammattikorkeakouluopiskelijat. R5/ Generation oppimisalustan käyttö ja ympäristö ei välttämättä ole kaikille opiskelijoille entuudestaan tuttua. Tämän vuoksi R5 Portal 1.0 / Generation 4.0 – ympäristön tiivistetyt käyttöohjeet on liitetty linkkinä mukaan oppimisalustaan.

8.1.7 Tutustuminen

Tutustumispaikasta on ensimmäinen varsinainen vuorovaikutusta tukeva alue. Jokaisen osallistujan olisi tullut ottaa osaa virtuaalikahtilaan. Opiskelijoiden tulee kertoa itsestään vähintäänkin kuka on, mistä on ja minkä alan opiskelija on.

Opiskelija olisi alkanut luomaan tällä keskustelualueella omaa verkkopersoonansa, jonka olisi halunnut itsestään tuoda esille verkkokumppaneille. Verkkopersoonan muotoutuminen virtuaalisessa kanssakäymisessä luo verkkoidentiteettiä, joka syntyy kehottomuuden vahvistaman mielikuvallisuuden kautta. Verkkoidentiteetti vahvistuessaan rohkaisee verkkopersoonan esille tuloa. (Ihanainen.)

8.1.8 Kysymyksiä ja kommentteja

Kysymyksiä ja kommentteja paikalla on tarkoitus luoda sosiaalinen dialogi. Sosiaalisen dialogin ei tarvitse olla asiapitoista keskustelua, vaan keskittyy oppilaiden, kuin myös ohjaajan kuulumisiin. Ihanaisen mukaan voidaan puhua paikantamis- ja läsnäoloviesteistä, joiden lähettämiseen ohjaajan tulisi kannustaa. (Ihanainen, Ohjaustaidot verkko-opetuksessa.) Sosiaalisen dialogin lisäksi keskustelualueen tarkoituksena on antaa tukea oppilaita askarruttaviin

kysymyksiin ja tarjota yksilön kysymykseen vastaamalla apua, tukea ja neuvoja mahdollisimman monelle samanaikaisesti.

8.2 Osa 1

Kansiorakenteessa osa 1 pureutuu varsinaisesti käsiteltävään aihealueeseen ja vaatii oppilaalta tietojen sisäistämistä. Aihealue kattaa neljän alakansion verran noin 14 näytöllistä teoriaa, kuvia, sekä linkkejä. Oppilaan tulee tutustua aihealueeseen, jonka jälkeen hänen tulee tehdä oppimistehtävä 1. Oppimistehtävän tarkoituksen on ulkoistaa sisäistetty materiaali ja hyödyntää sitä tehtävässä. Oppilaan tehtävänä on tehdä kirjallinen vastaus käyttäen apunaan oppimisalustaa, kirjallisuutta, sekä haastatella kuluttajia tai asiakkaita tehtävää varten. Materiaalivaihtoehtoja on tarjolla, mutta oppilaan tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää oman alansa kirjallisuutta. Tehtävän mukaan oppilaan tulee liittää itsearviointilomake, jossa oppilas arvioi ja kontrolloi omaa toimintaansa.

8.3 Osa 2

Osa 2 alkaa orientoivalla tehtävällä aihekokonaisuuteen. Osassa 2 käsitellään kuluttajaopintoihin kuuluvaa teoriaa. Kokonaisuus muodostuu kahdeksasta alakansiosta, joissa on 24 näytöllistä teoriaa, sekä linkkejä internetiin. Osan kaksi päättää kirjallinen vastaus, jossa oppilas hyödyntää orientoitumistehtävää, sekä oppimismateriaalia. Kirjallinen vastaus on jälleen sisäistetyn tiedon ulkoistamista, mutta samalla myös oppilas arvioi ja kontrolloi omaa arvomaailmaansa suomalaisten arvoihin.

8.4 Osa 3

Osa 3 pitää sisällään seitsemän eri pääaihealuetta, yhteensä 20 näytöllistä teoriaa, sekä runsaasti linkkejä muun muassa Tilastokeskuksen sivuille, sekä Kuluttajaviraston sivuille. Oppimisalue pitää sisällään vuorovaikutusta tukevan tehtävän keskustelualueella, jossa oppilaan tulee pohtia omia kulutus- ja ostotyyplejä, kulutustottumuksiaan ja haluja tai ajatuksia muuttaa niitä. Oppilaiden tulee tutustua muiden opiskelijatovereiden vastauksiin ja kommentoida niitä.

Osio sisältää myös kirjallisen tehtävän materiaalivaihtoehtoinen. Oppilas voi vaihtoehtojen sijasta valita kirjallisuutta oman mielenkiintonsa kohteen mukaan. Tehtävän mukaan oppilaan tulee liittää itsearviointilomake. Kirjallisen tehtävän hyväksyty suorittaminen vaatii myös vertaisarvioinnin, jonka oppilas voi tehdä oman työnsä palautettuaan.

9. OPPIMISTULOSTEN ARVIOINTI

Oppimisalustalla oppimisen arviointi on suunniteltu siten, että oppilas arvioi omaa osaamistaan, opettaja arvioi opiskelijan osaamista, sekä vertaisarvioinnilla. Arvioinnin perusteet ovat kuvailtu verkkokurssin yleiset tavoitteet kohdassa jaoteltuna kiitettävään, hyvään ja tyydyttävään osaamiseen, asteikolla 1-5. Jokaiselle osatehtävälle on annettu prosentuaalinen vaikutusosuus kokonaissuorituksesta, jolloin opiskelija saa selkeän kuvan mitkä ovat keskeiset painotusalueet.

9.1 Itsearviointi

Opiskelijan itsearviointi tukee oppilaan oppimisprosessia. Itsearvioinnissa voidaan puhua myös metakognitiivisista taidoista, joiden avulla oppilas tarkkailee, ohjaa ja arvioi omaa oppimisprosessiaan. Metakognitiivisiin taitoihin kuu-

luvut oman oppimisen suunnittelu, jota ovat mm. edellä mainittu henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen, kuin tehtävien suunnittelu ja toteutus, opitun kertaaminen, sekä oman oppimisen tason arvioiminen. Oppilaan itsearviointi ja opettajan palaute tukevat toisiaan. (Hämäläinen, Paajanen, Partanen, Sirkka, Talamo, Valleala, Vetola, 2005, 43.)

Karjalaisen (2005) mukaan arvioinnilla on kolme funktiota. Nämä ovat formaattivinen funktio, eli työ korjaa itse itseään saadun palautteen mukaan. Summaattivisena funktiona itsearviointi palvelee ”tilivelvollisuustarpeita”, jolloin oppilaan tulee kuvailla oma työ- ja oppimisprosessi. Sosiaalisena funktiona itsearviointi palvelee sosiaalista sitoutumista oppimiseen, vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja motivoi eteenpäin. (Karjalainen, 2005, 16.)

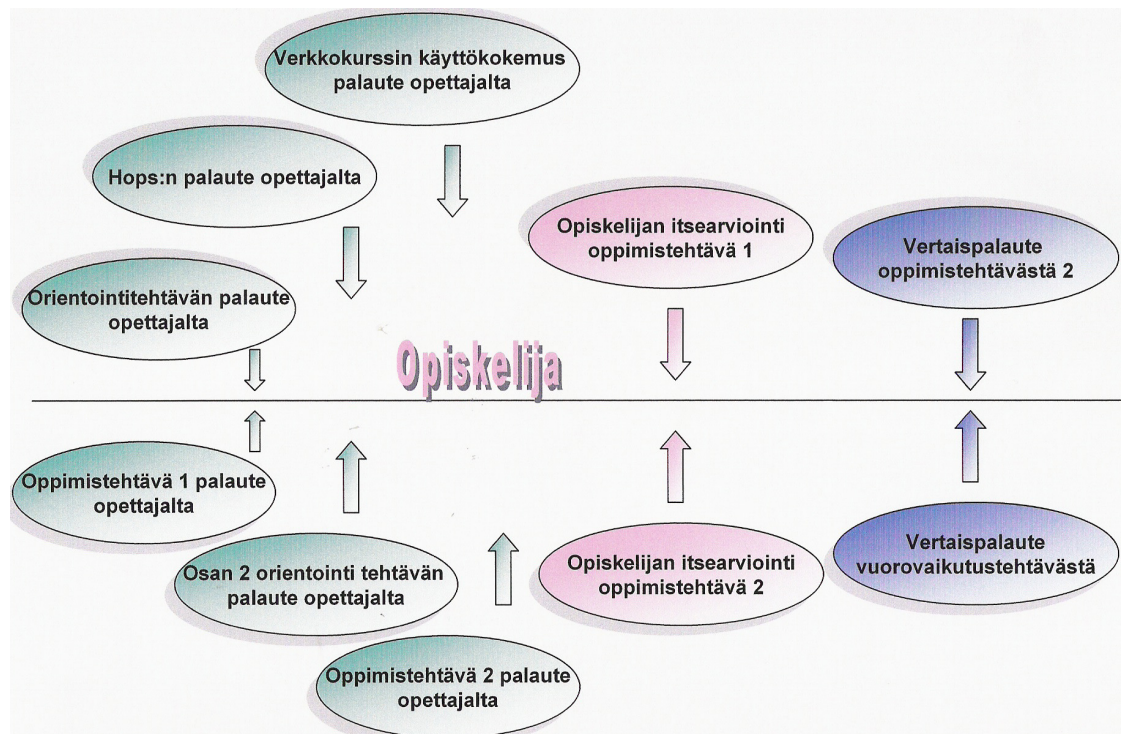
9.2 Opettajan palaute

Verkko-opetuksessa opettajan antaman palautteen merkitys on tärkeä. Se kannustaa oppijaa, ohjaa havaitsemaan mahdolliset puutteet tehtävien ratkaisussa, hakemaan uusia ratkaisumalleja ja näkemään erilaisia tapoja lähestyä käsiteltävää asiaa. (Kalliala, 2002, 133.) Opettajan palaute on suunniteltu annettavaksi prosessista erillisenä, henkilökohtaisena ja inhimillisenä (Suunnittelun peruskehys). Opiskelijat olisivat saaneet palautteen verkon kautta ja oletettavasti he olisivat lukeneet sen yksin. Palaute ei olisi saanut olla tyrmäävä, eikä osoittaa vain oppijan virheitä. Kysyvä palaute olisi ollut parempi ja rakentavampi vaihtoehto kuin osoitteleva. (Kalliala, 2002, 133.)

Henkilökohtaisen palautteen antaminen on tärkeää, koska jos opiskelija ei saa sitä tai palautteen antaminen viivästyy, se aiheuttaa opiskelijalle ahdistusta tai voi johtaa jopa kurssin keskeyttämiseen. (Nevgi & Tirri, 2003, 87.)

9.3 Vertaisarviointi

Keskustelualueelle ja oppimistehtävään 2 on suunniteltu vertaistoimijoiden välistä palautteellisuutta eli vastavuoroisuutta (Suunnittelun peruskehys). Vertaisarvioinnin tarkoituksena on tukea niin vertaisarvioijan kuin vertaisarvioitavan oppimisprosessia (Tariq, 2005), sekä laajentaa omaa näkökulmaa käsiteltävään asiaan. Oppimisenäkökulma on täten myös kriittinen, koska tehtävä haastaa opiskelijaa refleктоimaan (Lampikoski, 2001, 238).

KUVIO 2. Oppilaan arviointi ja palauteprosessi Kulutusurat Suomessa verkkokurssilla.

10. LOPPUPOHDINTA

Virtuaalisen oppimisympäristön luominen Kulutusurat Suomessa kurssille tarjosi monimuotoisen ja haastavan prosessin tekijälleen. Tekninen perehdytys oli välttämätön, jotta sain valmiudet luoda ja hallita verkkopohjaista oppimisalustaa. Verkkopedagogiseksi kehukseksi valitsin puolistrukturoidun mallin. Kurssi ei valitettavasti toteutunut verkkoympäristössään, joten olen esittänyt verkko-opettajan roolista, vuorovaikutuksesta verkossa, yhteistyöstä ja dialogista näkemyksiäni kirjallisuuteen pohjautuen. Projektiaineistoa toivon pystyväni hyödyntämään tulevaisuudessa eri oppiaineisiin ja toteutuksiin, siitä syystä olen keskittynyt työssäni verkkototeutusmalliin ja jättänyt kurssin sisällön pois tästä kehitysprojektista.

Verkko-oppiminen on osa tulevaisuuden oppimiskulttuuria. Verkko-opiskelu vaatii opiskelijoilta vahvaa itseohjautumiseen suuntaavia taitoja. Verkkotyökentely ja sen eri mahdollisuuksien oppiminen ohjaajillekin ja ennen kaikkea hyödyntäminen on kasvava haaste niin kuin huomennakin.

Oheen olen koonnut syntyneitä kehitysideoita virtuaalisen verkkokurssin toteutuksen jälkeen.

- Verkkokurssin selkeyden ja rakenteen toimivuuden voisi testata henkilöllä, jolla ei ole aikaisempaa käyttökokemusta R5/ Generation ympäristöstä. Testausta tukisi myös se, että virtuaalisen kurssin ohjaajalla ei ole tiedossa, onko kenelläkään oppilaista käyttökokemusta juuri tästä kyseisestä ympäristöstä ja testaus kartoittaisi kurssin kehittämistarpeet ohjauksellisesti ennen kurssin alkamista.
- Jos sama kurssi toteutettaisiin luokassa, ja sitten verkossa olisi mielenkiintoista vertailla oppimistuloksia keskenään huomioiden kuitenkin oppilaiden lähtötason.

- Virtuaaliseen oppimisalustaan olisi voinut liittää ääntä ja videota, jota tässä toteutuksessa ei ole käytetty.
- Koulutuksellista oppimiskehystä ja henkilökohtaista oppimiskehystä voisi parantaa loppuun liitettävän kyselyn avulla koskien verkkotyöskentelyä.
- Teoria/ tekstiaineiston voisi koota yhdeksi tiedostoksi, jotta oppilas voisi kätevästi tietopohjan tulostaa käyttöönsä. Tätä tukisi myös se seikka, että paperilta on helpompi lukea kuin ruudulta ja tehdä omia merkintöjä.
- Jos kurssi olisi toteutunut, olisi ryhmätyötiloja mahdollisesti luotu esimerkiksi saman alan opiskelijoille, joilla on sama mielenkiinnon kohde.
- Koska opettajan läsnäoloa on virtuaalisesti vaikea todeta, opettajan yhteystietojen kohtaan olisi voinut lisätä esimerkiksi viikoittaisen opettajan läsnäolopäivän ja ajan. Tällöin oppilaille muodostuisi selkeä käsitys siitä, milloin opettaja on varmasti paikalla neuvomassa ja tukemassa oppimista.

KIITTÄEN

Erityiskiitokset Liisa Kotisaarelle, kehitysideasta, Timo Hintikalle erittäin hyvää ja mielenkiintoisesta teknisestä perehdytyksestä R5/ Generation ympäristöön, Pekka Ihanaiselle ja Heli Nurmelle Ohjaustaidot verkko-opetuksesta haastavasta virtuaalikkurssista ja viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä opettajilleni Kirsi Murtoaarelle, Irmeli Maunonen-Eskeliselle, sekä Helena Anttilalle ohjauksesta ja tukemisesta matkallani opettamisen maailmaan.

LÄHTEET:

Aarnikoivu, H. Luento 13.6.2006. Asiakaspalvelu ja viestintä osana assistentin arkipäivää. Luentomateriaalin lähde: Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot.

Alamäki, J., Luukkonen, J. 2002. eLearning. Helsinki: Edita Prima Oy.

Alasilta, A. Luento 14.6.2006. Sähköposti sihteerin ja assistentin työssä.

Auer, A. 2004. Kohderyhmäanalyysi. Viitattu 29.4.2007.

<http://virtuaaliyliopisto.jyu.fi/materiaali/verkko-opetus/kohdeanalyysi/>

Brax, S. 2003. Opettajan tehosalkku vuodesta 2003. Opetuksen ja opiskelun tuki. Viitattu:16.5.2007.

http://www.dipoli.tkk.fi/ok/p/tehosalkku/opetus/opetusmenetelmia/luento_opetuksen_toteutus.htm

Effective Online Facilitation. 2002. Australian Flexible Learning Framework for the National Vocational Education and Training System 2000-2004. Viitattu 30.4.2007. <http://pre2005.flexiblelearning.net.au/guides/facilitation.html>.

Hietanen, O., Rubin, A. 2004. Oppimisympäristöjen tulevaisuus. Tutkimuksen ja yhteiskunnan haasteita. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Turun kauppakorkeakoulu. Viitattu 6.5.2007.

http://www.tukkk.fi/tutu/Julkaisut/pdf/Tutu_4_2004.pdf

Honkamäki, J. 2006. Verkko-opetuksen ohjaus ja arviointi. Oppimisen ohjaimisen haasteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 6.5.2007. <http://www.vte.fi/tvt/vsuunnittelu/ohjaus.htm>

Hämäläinen, S., Paajanen, S., Partanen, A., Sirkka, K., Talamo, A., Valleala, U., Vetola, P. 2005. Jyväskylän yliopisto. Avoin yliopisto. Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen perusopinnot. Opiskeluopas 2005–2006. Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto 2005: Kopijyvä Oy.

Ihanainen, P. (n.d.). Ohjaustaidot verkko-opetuksessa. Helia. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 3.5.2007.
<http://lille.helia.fi/ohjaust/ohjaustaidot.rtf>.

Ihanainen, P. (n.d.) Tietoverkon sielu. Viitattu 3.5.2007.
<http://www.ihanova.fi/kirja/>.

Ihanainen, P. , Mäkinen, P., Rannikko, S., Keskinen, A. (n.d.) Opiskelun ja tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen verkossa. Viitattu 30.4.2007.
<http://www.oph.fi/binary.asp?path=1;443;91111;9370;25410&field=FileAttachm ent&version=1>

Kalliala, E. 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karjalainen, P., 2005. Työkaluja hankkeiden arviointiin. Tiedosta hyvinvointia. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 4.5.2007.
http://www.socca.fi/arvo/aineistot/karjalainen_stakes.ppt.

Karjalainen, P. 2006. Virtuaalikoulu on sosiaalinen tapa oppia. Koillissanomat 25.9.2006, 5.

Lampikoski, T. 2001. Muutos mahdollisuutena – verkkokurssi. Teoksessa Aikuiskoulutus verkossa. Toim. Matikainen, J., Manninen, J., 2001. Tampere: Tammer-Paino.

Lehtinen, E. 1997. Verkkopedagogiikka. Helsinki: Oy Edita Ab.

Matikainen, J. 2001. Tietoverkkojen käytön sosiaalipsykologiaa. Teoksessa Aikuiskoulutus verkossa. Toim. Matikainen, J., Manninen, J., 2001. Tampere: Tammer-Paino.

Nevgi, A., Tirri, K. 2003. Hyvää verkko-opetusta etsimässä. Turku: Painosalama Oy.

Paija, R., Parikka, O., Suonpää, S., Tiihonen, T. (n.d.). AiHe – Verkkopedagogiikan yhteistyöverkosto HRAKK&Amiedu. Viitattu 23.3.2007.

<http://www.oph.fi/binary.asp?path=1;443;91111;9370;24546&field=FileAttachment&version=1>.

Rapo, A. 2006. Ohjaus tekee verkko-oppimisesta onnistuneen elämyksen.

Viitattu 30.4.2006. http://sisukas.jamk.fi/verkkopedagogiikka/verkkoppimisen_ohjauksesta.html.

Suunnittelun peruskehys. (n.d.). Viitattu 30.4.2007. <http://www.verkko-ohjaus.net/suunnittelumalli.doc>.

Tariq, V., 2005. Introduction and Evaluation of Peer-assisted Learning in First-Year Undergraduate Bioscience. Bioscience Education e journal. Viitattu 4.5.2007. <http://www.bioscience.heacademy.ac.uk/journal/vol6/beej-6-3.htm>

Tella, S., Vahtivuori, S., Vuorento, A., Wager, P., Oksanen, U. 2001. Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Helsinki: Edita Oyj.

Tervakari & Silius. 2005. TTY/DMI Hypermedialaboratorio. Verkkopalvelun käyttökelpoisuus ja arviointi. 9. Tietoa käyttökelpoisuudesta käyttäjiltä. Viitattu 29.4.2007.

<http://matriisi.ee.tut.fi/hmopetus/vpkk/2005/luennot2005/liitteet/9vpkk011105.pdf>.

VerkkoHOPS. (n.d.). Opetushallitus. Viitattu 3.5.2007.

<http://www.edu.fi/oppimateriaalit/verkkohops/>.

Verkkoluotsi. (n.d.). Ohjeistus verkkokurssin suunnittelijoille. Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus. Viitattu 29.4.2007.

<http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/synopsis/kohderyhma.html>.

ja

http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/mallipohjat/1_synopsis/pohja_osallistuja-analyysi.doc.

Verkko Velho. (n.d.). Aikuisdidaktiset lähestymistavat ja www. Viitattu 30.4.2007. http://www2.virtuaaliyliopisto.fi/velho/aikdida_ja_www.htm.

Wikipedia. (n.d.). Vapaa tietosanakirja. Viitattu 6.4.2007. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Vuorovaikutus>